

ნანა ბახსოლიანი
ისტორიის დოქტორი,
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის
პროფესორი

სალომე ქავთარაძე
საერთაშორისო ურთიერთობების დოქტორანტი (სტუ)

ორი გერმანია – ორ ბანაკში წარმოებული პოლიტიკა (გფრ, გდრ)

ანოტაცია

მეორე მსოფლიო ომის დასრულების შემდგომ გერმანიის განვითარების ძირითადი ეტაპები მსოფლიოს საერთაშორისო პოლიტიკის ძალთა ბალანსიდან ორპოლუსიან სისტემაზე გადასვლით, მსოფლიოს სამ სამყაროდ ჩამოყალიბების, სტაბილური ჰეგემონობის დამყარების ცვლილებებით წარმართა.

პირველი ეტაპი, რომელიც გერმანიამ გაიარა, დაკავშირებულია მის ორად გახლეჩასთან. გერმანია ოთხ საოკუპაციო ზონად დაიყო: აღმოსავლეთი საოკუპაციო ზონა სსრკ-ს ეკუთვნოდა, დასავლეთ გერმანიის ტერიტორიაზე კი სამი – აშშ-ს, საფრანგეთისა და ინგლისის საოკუპაციო ზონები შეიქმნა. სინამდვილეში კი ეს იყო დიდი იდეოლოგიური განხეთქილება დასავლეთ და აღმოსავლეთ ბლოკებს შორის.

საკვანძო სიტყვები: ორი გერმანია, ძალთა ბალანსი, ჰეგემონური სტაბილურობა, ორი ბანაკი.

Nana Bakhsoiliani
Doctor of History, Associate Professor, Georgian Technical University

Salome Kavtaradze
Doctoral student, Georgian Technical University

TWO GERMANYS – THE POLICY MADE IN TWO CAMPS (GFR, GDR)

Abstract

After the end of World War II, Germany passed main stages of development through transition from the balance of international policy power to a bipolar system, with shaping of the world into three worlds and changes to establish a stable hegemony. The first stage that Germany went through was associated with its split into two parts. Germany was divided into four occupation zones: Eastern occupation zone belonged to the USSR, three occupation zones of the USA, France and Great Britain were created on the territory of West Germany. In fact, it was a big ideological split between Western and Eastern blocs.

Key words: two Germanys, balance of powers, hegemonic stability, two camps.

გერმანიის საგარეო პოლიტიკის თეორიულ-კონცეპტუალური მიდგომები

პოლიტიკური ანალიზის კონცეპტუალურ კონსტრუქციებად შემდეგი თეორიები გამოვიყენეთ: ძალთა ბალანსის, ჰეგემონური სტაბილურობის და ორი ბანაკის თეორიები.

ძალთა ბალანსის თეორიის მიხედვით, სახელმწიფოები არიან მოქმედი პირები, რომლებიც მინიმუმ საკუთარი თავის გადარჩენას ცდილობენ, მაქსიმუმ მსოფლიო ბატონობისკენ ისწრაფვიან. სახელმწიფოები იყენებენ 1. საშინაო ძალისხმევას (ეკონომიკური შესაძლებლობების გასავითარებლად, სამხედრო ძლიერების გასაზრდელად და გონივრული სტრატეგიის შესამუშავებლად) და საგარეო ძალისხმევას (საკუთარი ალიანსის გასაძლიერებლად ან მოწინააღმდეგე ალიანსის დასასუსტებლად¹.

ჰეგემონი აყალიბებს წესრიგს, რაც განაპირობებს სახელმწიფოებს შორის სტაბილურობას და ექვემდებარება პირობებს. ჰეგემონი დაწინაურდება მზარდი ეკონომიკური განვითარების შედეგად, რაც განპირობებულია ინდუსტრი-ალიანსით².

გასაზიარებელია ჩარლზ კინდლბერგერის მოსაზრება, რომ ჰეგემონის არსებობა იწვევს სავალალო შედეგებს – ჩაკეტილი ეკონომიკური სისტემების ჩამოყალიბება, ეკონომიკური არასტაბილურობა და მსოფლიოს დაყოფა მტრულად განწყობილ ბლოკებად³.

ჰეგემონური სახელმწიფოს ინტერესებში შედის გლობალური სისტემის შენარჩუნება, ამიტომ ეროვნული ინტერესების პარალელურად მთელი სისტემის ინტერესებსაც იცავს. ჰეგემონი ანაწილებს შრომას განვითარებულ, ინდუსტრიულ სახელმწიფოებს შორის, ასევე, ცენტრსა და პერიფერიას შორის, ჰეგემონმა უნდა დაიცვას კაპიტალისტური სისტემა⁴.

ამერიკის შეცვლილ საგარეო პოლიტიკას სტალინმა კომინფორმის დაარსებით უპასუხა. ეს იყო კომუნისტური საინფორმაციო სამსახური, რომელშიც ევროპის კომუნისტური პარტიები შედიოდნენ. ეს ორგანიზაცია თავის თავს თავისუფალი სოციალისტური ბანაკის ორგანიზაციას უწოდებდა, სინამდვილეში კი სტალინის საგარეო პოლიტიკას წარმართავდა⁵.

ჟდანოვის აზრით, აშშ-ს შემუშავებული გეგმა ემსახურებოდა იმპერიალისტურ გავლენას ევროპაზე. ამ მიზეზით, ჟდანოვი მსოფლიოს ორ ბანაკად დაყოფილს ხედავდა, იმპერიალისტური და არა დემოკრატიული ამერიკა და ანტიიმპერიალისტური და დემოკრატიული საბჭოთა კავშირი. მან თავისი გამოსვლით ჩაუყარა საფუძველი ორი ბანაკის თეორიას/Zwei-LagerTheorie. კომუნისტური პარტიების ამოცანა იმპერიალისტური ამერიკისგან თავის დაცვა იყო. ამერიკის ლიბერალური იდეები, იდეოლოგია იყო მხოლოდ ნიღაბი, რომლის უკან იმალებოდა კაპიტალისტური იმპერიალიზმი. ჟდანოვს მიაჩნდა, რომ სწორედ საბჭოთა კავშირი იყო ნამდვილი ომის შემჩერებელი და იბრძოდა მსოფლიო მშვიდობისთვის. მისი აზრით მარშალის გეგმა, იმპერიალიზმის დასაწყისი იყო ევროპაში.

ჩვენი მიზანია, გფრ-ს და გდრ-ს ორ ბანაკში წარმოებული პოლიტიკის თეორიულ-კონცეპტუალური ანალიზი.

ორად გახლეჩილი გერმანია

ნაცისტური გერმანიის დამარცხების შემდეგ, სტალინის მიზანი კომუნისტური იდეოლოგიის უსაფრთხოების უზრუნველყოფა და აღმოსავლეთ ევროპის საბჭოთა გავლენის ქვეშ მოქცევა იყო. ამიტომ მისი ჩანაფიქრი იყო, არა ომამდე ძალთა ბალანსის შენარჩუნება ევროპაში, არამედ ევროპის დამორჩილება და გერმანიის ოკუპაციის კომუნისტური რეჟიმით ჩანაცვლება.

¹ Waltz. Anarchic Orders and Balances of Power, Chrestomathy, 2004, pp.71-72

² Organski A. F. K., Kugler J. (1980). The War Ledger. Seattle, p. 61-63.

³ Kindleberger Ch., (1974). The World Depression: 1929-1939~, Seattle University of California press. London (1986). P.39-42. <http://books.google>. P.289-294.

⁴ Wallerstein I., (2005). World Systems Analysis: An Introduction. Seattle, p. 58-60.

⁵ Eklkofer Volker (11.05.2015) Verteidigungsbündnis des Ostens <https://www.br.de/-radio/bayern2/sendungen/radiowissen/geschichte/warschauer-pakt-buendnis-100.html> [12.06.2024].

ამგვარად, ომის დასრულების შემდეგ შეერთებული შტატების მიზანი გახდა გამოეყენებინა სამხედრო და ეკონომიკური ძლიერება და შეეჩერებინა კომუნისტური დიქტატურის შემდგომი გავრცელება. ასევე ხელი შეეწყო კომუნისტური რეჟიმის და მისი ბურჟის – საბჭოთა კავშირის დაქვეითებისა და დაშლისათვის¹.

გერმანიის ორად გახლეჩის მიზეზი დასავლეთის ქვეყნების გადაწყვეტილება აღმოჩნდა – მათი იურისდიქციის ქვეშ არსებული ზონების ერთიან ეკონომიკურ სივრცედ ქცევა. ამით სსრკ-ს გავლენა შემცირდებოდა. საამისოდ მოხდა ფულადი რეფორმა რაიხის მარკა დოიჩე მარკით შეიცვალა, ამერიკელთა ფინანსური დახმარება აშშ-ს საგარეო საქმეთა მინისტრ მარშალის მიერ შემუშავებული გეგმით განხორციელდა, 1948-51 წწ. მიიღო დასავლეთ გერმანიამ 1.3 მლრდ. დოლარი მიიღო. აღმოსავლეთ ზონასაც შესთავაზა დამხარება, თუმცა, სსრკ-მ უარი განაცხადა და აშშ ევროპის დამონების მცდელობაში დაადანაშაულა. ყოველივე ამან განსაზღვრა დასავლეთ და აღმოსავლეთ ზონების თავისებური განვითარებაც. კერძოდ, 1949 წლის 23 მაისს ოფიციალურად შეიქმნა გფრ, იმავე წლის 7 ოქტომბერს აღმოსავლეთ ზონაში გდრ.

1949 წ. შემოდგომაზე სსრკ-ს ატომურ სახელმწიფოდ ჩამოყალიბებამ ცხადი გახდა საბჭოთა კავშირის მხრიდან დასავლეთის ქვეყნებზე საფრთხის რეალობა. 1950 წ. ივნისში საბჭოეთის მხარდაჭერით ჩრდ. კორეა თავს დაესხა სამხრეთს და ამან აჩვენა, რომ შესაძლებელი იყო მსგავსი სცენარი გაყოფილ გერმანიაზეც მომხდარიყო.

ამიტომ გფრ-მ მიზნად დაისახა: დემოკრატიისა და თავისუფლების უზრუნველყოფა, ეკონომიკური აღმშენებლობა, სამი დასავლური საფრთხისაგან მოწყვეტილი ბერლინის დაცვა, სუვერენიტეტის აღსადგენად სამოქმედო სივრცის გაფართოება და სახელმწიფოს ერთიანობის აღდგენა. დასავლური ძალებით იყო შესაძლებელი სუვერენიტეტის შენარჩუნება².

ადენაუერის ამოცანას დასავლეთის დემოკრატიებთან შერიგება საფრანგეთთან დაახლოება იყო. მისი აზრით, სსრკ-თან დაპირისპირებული მოკავშირე ძალები დაინტერესებული იყვნენ გფრ გააქტიურებით. სსრკ-დან მომდინარე საფრთხე გერმანიის სწრაფი ინტეგრაციის ამოცანას აყენებდა: აშშ მხარს უჭერდა გერმანიის შეიარაღებას. საფრანგეთი ამ მიმართულებით თავს იკავებდა. ადენაუერმა საკითხი ევროპაში მშვიდობისა და უსაფრთხოების გამყარებაში დასავლეთ გერმანიისა და ბერლინის დასავლეთი სექტორის უსაფრთხოების გარანტიას დაუკავშირა, ალიანსის წევრებთან კი ოკუპაციის სტატუსი ხელშეკრულებით უნდა შეცვლილიყო. ეს გერმანიის გარე საფრთხისაგან დაცვის გარანტია იყო³.

ძალთა ბალანსიდან ორ ბანაკამდე

ძალთა ბალანსი არ გამოდგა კრიზისების და ომების აცილების საშუალება. მისი მიზანი იმდენად მშვიდობა არ ყოფილა, რამდენადაც სტაბილურობა და ზომიერება. ჰ. კისინჯერის აზრით, იმპერიებს არ აინტერესებდათ საერთაშორისო სისტემის ფარგლებში ოპერირება, ისინი ცდილობენ თავად იყვნენ სისტემა⁴.

ცივი ომის დროს აშშ ჩართული იყო სსრკ-თან იდეოლოგიურ, პოლიტიკურ და სტრატეგიულ ბრძოლაში, რომელშიც მსოფლიოს ორი წამყვანი სახელმწიფო ძალთა ბალანსისგან განსხვავებული პრინციპებით სარგებლობდა. დაპირისპირებამ ერთს გამარჯვება, მეორე ძალას კი დანაკარგი არგუნა. აშშ-ს ჰქონდა საშუალება პოლიტიკური, ეკონომიკური და სამხედრო, რათა კომუნიზმისაგან თავისუფალი სამყაროს დაცვა ეთავა, მიუხედავად იმისა, რომ სსრკ სუპერსახელმწიფო იყო, ამავე დროს ეკონომიკურ ჯუჯას წარმოადგენდა.

ამ კონტექსტში მნიშვნელოვანი ეტაპი იყო ბერლინის კრიზისის დაწყება, რაც შემდგომ ცივ ომში გადაიზარდა.

¹ Kronenberg V., (07.12.2009). Grundzüge deutscher Außenpolitik 1949-1990 | Deutsche Außenpolitik [https://www.bpb.de/shop/zeitschriften/izpb/deutsche-aussenpolitik-304/7892/grundzuege-deutscher-aussenpolitik-1949-1990/\[12.05.2024\]](https://www.bpb.de/shop/zeitschriften/izpb/deutsche-aussenpolitik-304/7892/grundzuege-deutscher-aussenpolitik-1949-1990/[12.05.2024]).

² სვენ ბერჰარდ გარაისი, გერმანიის საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკა, თბილისი, 2021, გვ.66-69.

³ Haftendorn Helga, 2001: Deutsche Außenpolitik zwischen Selbstbeschränkung und Selbstbenouptung, Stuttgart/München, 33f

⁴ კისინჯერი ჰ., დიპლომატია, თბილისი, 2021. გვ. 14.

მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ აშშ ხანგრძლივი მშვიდობისათვის ემზადებოდა. ჯორჯ კენანის (აშშ-ს მეორე დიპლომატი სსრკ-ში) დეპეშამ ამცნო, რომ სსრკ საკუთარი გავლენის გლობალურად გავრცელებას იწყებდა და დასავლეთის დემოკრატიებს საფრთხეს უქმნიდა. კენანი წერდა, რომ კრემლს მსოფლიო პოლიტიკის ნევროზული ხელვა ჰქონდა, რაც გამოწვეული იყო მათი ტრადიციული ინსტიტუტით და დაუცველობის შეგრძნებით. სსრკ-ს ლიდერებმა იცოდნენ, რომ მათი ხელოვნური რეჟიმი ვერ გაუძლებდა დასავლურ პოლიტიკურ სისტემებთან შედარებას. კენანი სსრკ-ს მეთაურებს ეჭვიან, შეშინებულ და გარე სამყაროს შესახებ ხარისხიანი ინფორმაციის ნაკლებობით პარალიზებულ ლიდერებად ახასიათებდა¹. კენანის აზრით, სსრკ აშშ-ს და დასავლეთ ევროპის საზოგადოების ეროვნული თავდაჯერებულობის დასუსტების კამპანიას დაიწყებდა. მიზანი კი დასავლურ დემოკრატიებში სოციალური მღელვარებისა და სამრეწველო პროცესების მოშლის პროვოცირება იყო².

კენანის გრძელ დეპეშას მოჰყვა ჩერჩილის ცნობილი ტერმინი „რკინის ფარდა,“ რომელიც ჩამოეშვა კონტინენტზე ბალტიის ზღვაზე სტეტანიდან ადრიატიკის ტრიესტამდე. ეს კი მსოფლიოს ორ ბანაკად დაყოფის დასტური იყო.

აშშ-ს პრეზიდენტმა ჰარი ტრუმენმა საბჭოთა კავშირის ქმედებების საპასუხოდ ვაშინგტონში გამართულ კონგრესზე გამოაცხადა დოქტრინა. ტრუმენის დოქტრინა იქცა ცივი ომის ცენტრალურ იდეოლოგიად და პოლიტიკურ გზამკვლევადაც, ასევე განაპირობა სამყაროს დაყოფა ორ იდეოლოგიურად დაპირისპირებულ ბანაკად. დოქტრინა თავისუფალ ერებს, რომლებიც წინააღმდეგობას გაუწევდნენ საბჭოთა კავშირის გაფართოებას, მხარდაჭერას უცხადებდა.

ამრიგად, ტრუმენის პოლიტიკა იყო ამერიკის შეკავების პოლიტიკა, რომელიც ამერიკის საგარეო პოლიტიკის კურსი გახლდათ 1947 წლიდან. მიზანი საბჭოთა კავშირის გავლენის სფეროების შემცირება და ამერიკის გავლენის გაფართოება იყო³.

ცივ ომში ძლიერი პოზიციის გამოკვეთით, აშშ-ს ევროპის ეკონომიკის გაძლიერება სურდა. დასავლეთ ევროპის ქვეყნები აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებზე ეკონომიკურად დამოკიდებულნი არ უნდა ყოფილიყვნენ. ამის გამოძახილი იყო ევროპის რეკონსტრუქციის, მარშალის გეგმა, რაც გულისხმობდა ომის შემდეგ დანგრეული კონტინენტის ეკონომიკურ და სოციალურ აღორძინებას. ძლიერი ევროპა შეძლებდა სავაჭრო საკითხებში აშშ-თვის. პარტნიორობა გაეწია. ეს იყო გრძელ ვადიანი ეკონომიკური განვითარების გეგმა, ევროპის გეო პოლიტიკურ ინტეგრაციასთან ერთად, ასე ჩამოყალიბდა ტრანსატლანტიკური პარტნიორობა.

მარშალის გეგმის ალტერნატივა იყო სსრკ-ს მიერ დაარსებული ურთიერთ-დახმარების საბჭო: RGW der Rat für gegenseitige Wirtschaftshilfe.

ამერიკის შეცვლილ საგარეო პოლიტიკას სტალინმა კომინფორმის დაარსებით უპასუხა. ეს იყო კომუნისტური საინფორმაციო სამსახური, რომელშიც ევროპის კომუნისტური პარტიები შედიოდნენ. ეს ორგანიზაცია თავის თავს თავისუფალი სოციალისტური ბანაკის ორგანიზაციას უწოდებდა, სინამდვილეში კი სტალინის საგარეო პოლიტიკას წარმართავდა⁴.

მარშალის გეგმაში ზოგიერთ აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებს ჰქონდათ მონაწილეობის მიღების სურვილი, მაგრამ იძულებულნი იყვნენ დამორჩილებოდნენ საბჭოთა კავშირის ბრძანებას. მაგალითად, პოლონეთი, ჩეხოსლოვაკია, იუგოსლავია, თუმცა, იუგოსლავიამ მაინც შეძლო მარშალის გეგმის მხარდაჭერა, რომელიც ჩანაცვლდა ურთიერთდაცვის აქტით.

ადენაუერს სწამდა, რომ თუ გერმანია იზოლირებულ პოლიტიკას აწარმოებდა, გახდებოდა საბჭოთა კავშირის პაიკი, რადგან სედის რეჟიმი ვალტერ ულბრიხტის მეთაურობით, აღმოსავლეთ გერმანიის საბჭოთა კავშირთან ინტეგრაციას ცდილობდა⁵.

¹ George F Kenan, The Long Trlgram, february 22, 1946, 13 www.trumanlibrary.org/whistlestop/study

² ლარი დაიმონდი, ავი ფიქრები, ეკონომიკური პოლიტიკის კვლევის ცენტრი, 2019, გვ.119-120

³ Fesser G., Gutjahr, Hans-Joachim., (20.04.2020).Basiswissen Schule. Geschichte: 7. Klasse S.410

⁴Rudiger W.,Müller H., Biedert Hans-Kart. (12.04.2018). STARK Abitur-Training – Geschichte Band 2.Deutschland seit 1945. Europäische Einigung. Welpolitic der Gegenwart. S.73.

⁵Kronenberg V., (07.12.2009). Grundzüge deutscher Außenpolitik 1949-1990 | Deutsche Außenpolitik [https://www.bpb.de/shop/zeitschriften/izpb/deutsche-aussenpolitik-304/7892/grundzuege-deutscher-aussenpolitik-1949-1990/\[12.05.2024\]](https://www.bpb.de/shop/zeitschriften/izpb/deutsche-aussenpolitik-304/7892/grundzuege-deutscher-aussenpolitik-1949-1990/[12.05.2024]).

ადმოსავლეთ გერმანიის საგარეო პოლიტიკა დასავლეთ გერმანიის საგარეო პოლიტიკისგან განსხვავებით შეზღუდული იყო, რადგან სოციალისტური ინტერნაციონალიზმის ფარგლებში, მას არ ჰქონდა ფართო მანევრირების შესაძლებლობა საკუთარი საგარეო პოლიტიკური ინიციატივებისათვის. ეს არ შედიოდა საბჭოური ძმური ძალის ინტერესებში (Bruder Macht).

ადენაუერისთვის კი მთავარი მიზანი იყო დემოკრატიული სახელმწიფოს შექმნა, რომელიც შორს იქნებოდა კომუნიზმის იდეოლოგიისგან, რომ ეკონომიურად გაძლიერებული, მრავალპარტიული დასავლეთი, თავისთავად დააჩქარებდა გერმანიის გაერთიანების პროცესს. მას სწამდა კურტ შუმახერის მაგნიტიზმის თეორიის, რომ ეკონომიკურად გაძლიერებული დასავლეთ გერმანია მაგნიტივით მიიზიდავდა აღმოსავლეთ გერმანიას. ეს ნათლად აჩვენა ბერლინიდან მოსახლეობის მიგრაციამაც¹. მართალია კონრად ადენაუერი ვერ მოესწრო ამ იდეის განხორციელებას, თუმცა, მან შეძლო მსოფლიოში შექმნილი სიტუაციის გერმანიის სასარგებლოდ გამოყენება, რაც გულისხმობდა საერთო არმიის შექმნას გერმანიის მონაწილეობით და სანაცვლოდ სუვერენიტეტის დაბრუნებას.

დასავლეთ გერმანიის სუვერენიტეტის აღდგენა მეტწილად მსოფლიოში შექმნილმა გარემოებებმაც განსაზღვრეს.

ევროპის ორ მოწინააღმდეგე ბანაკად დაყოფის შედეგად, მივიღეთ ასევე ორ პოლუსიანი მსოფლიო წყობა, რასაც მოჰყვა მთელი რიგი პრობლემები. მაგალითად, კორეის ომი, ჩინეთისა და სსრკ-ს ტანდემი.

ამგვარად, ამერიკას სჭირდებოდა ძლიერი მოკავშირე ევროპის სახით. ამიტომ ამერიკა დასავლეთ გერმანიას აღიქვამდა პარტნიორ ქვეყანად საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ ბრძოლაში და მხარს უჭერდა გერმანიის შეიარაღებას, რასაც ეწინააღმდეგებოდა საფრანგეთი, რადგან გაძლიერებული გერმანია ისევ საფრთხეს შეუქმნიდა საფრანგეთის უსაფრთხოებას. ამერიკას ჰქონდა „ბ“ გეგმაც – გფრ გახდებოდა ნატოს წევრი ქვეყანა, აკრძალული ექნებოდა ბიოლოგიური, ქიმიური და ატომური იარაღის გამოყენება. ე. წ. აბეცე იარაღების, თუმცა, მას ექნებოდა არმიის ყოლის უფლება. სანაცვლოდ კი მიიღებდა სუვერენიტეტს. ომის დასრულებიდან 10 წლის შემდეგ გერმანიის ფედერაციულმა რესპუბლიკამ შეძლო სუვერენიტეტის დაბრუნება, შეუერთდა რა 1955 წელს დასავლეთ თავდაცვის ალიანსს, ნატოს, რის საპასუხოდაც აღმოსავლეთ ევროპის კომუნისტური სახელმწიფოები გაერთიანდნენ და ჩამოაყალიბეს ვარშავის შეთანხმება, იმავე 1955 წელს. ეს იყო ნატოს კონტრ ალიანსი, რომლის წამყვანი ძალა დაშლამდე იყო საბჭოთა კავშირი².

გდრ-ის საგარეო პოლიტიკის მთავარი მიზანი იყო სუვერენული სახელმწიფოს საერთაშორისო აღიარება.

დასავლეთ გერმანიამ შეძლო საგარეო პოლიტიკის დალაგება და რეპუტაციის აღდგენა დასავლეთ ფლანგზე ომის დასრულებიდან სულ რაღაც 10 წელიწადში, მაგრამ ეროვნული ერთიანობის მიღწევის გზებს სულ უფრო და უფრო შორდებოდა. ადენაუერისთვის მიუღებელი იყო ამის მიღწევა დასავლეთთან კავშირების ალტერნატივების გზით, როგორცაა გაერთიანებული, მაგრამ ნეიტრალური გერმანია, რაც სტალინის ნოტაში იყო წარმოდგენილი³.

დასავლეთში ფიქრობდნენ, რომ სტალინი თავის კონტროლს მთელ გერმანიაზე გაავრცელებდა. მათ მიაჩნდათ, რომ ეს წერილი იყო პროპაგანდისტული და ემსახურებოდა სტალინის რეპუტაციის გაუმჯობესებას. ნოტაში საუბარი იყო გაერთიანებული გერმანიის დემოკრატიულ მომავალზე, მაგრამ აქ არსად არ იყო ნახსენები თავისუფალი არჩევნები. ადენაუერი დარწმუნებული იყო, რომ გერმანიის სასიკეთო მომავალი მხოლოდ დასავლურ ძალებთან თანამშრომლობით მიიღწეოდა, ხოლო სტალინის ქმედება ბლუფი და გერმანიის დასავლური ინტეგრაციისთვის ხელის შეშლა იყო. ამ გადაწყვეტილებას ერთგვაროვანი შეფასებები მოჰყვა გდრ-ში. სოციალ-

¹ F. Taylor, The Berlin Wall: A World Divided, 1961-1989. Harper Collins, 2006. p.486.

² Sven Bernhard Gareis, Sven B. Gareis Deutschlands Außen- und Sicherheitspolitik Eine Einführung p.61 62; Schwarz, Hans-Peter 1981: Die Ära Adenauer 1949-57, Stuttgart Deutsche Vertagsanstalt. P.97.

³ Würz, Markus (29.02.2016). Stalin-Noten <http://www.hdg.de/lemo/kapitel/geteiltes-deutschland-gruenderjahre/deutsche-frage/stalin-noten.html> [28.06.2024].

დემოკრატიული პარტიის წარმომადგენლები ფიქრობდნენ, რომ აღენაურის გადაწყვეტილება ნაჩქარევი იყო. კურტ შუმანერი ამბობდა, რომ მათ ხელიდან გაუშვეს გერმანიის გაერთიანების მანსი. ქრისტიან-დემოკრატიული პარტიის თავმჯდომარე იაკობ ქაიზერი ფიქრობდა, რომ გაერთიანებულ გერმანიას აღმოსავლეთსა და დასავლეთს შორის ხიდის ფუნქციას შეასრულებდა და ცივი ომი ამით დასრულდებოდა.

სტალინის ნოტის უარყოფამ მეტად დაამორა დასავლეთი და აღმოსავლეთი გერმანია, რასაც დაემატა გფრ ნატოს წევრობა 1955 წელს. ამის საპასუხოდ გფრ გახდა ვარშავის პაქტის წევრი. იგი ასევე იყო ურთიერთ დახმარების საბჭოს წევრიც რომელიც ვარშავის გეგმის საპასუხოდ დაარსდა. ეს იმას ნიშნავდა, რომ გფრ მტკიცედ იყო ინტეგრირებული აღმოსავლეთ ბლოკში, რაც აფერხებდა გერმანიის გაერთიანებას.

ბერლინის კედელმა ნათელი გახადა, რომ საბჭოთა კავშირთან ურთიერთობის დალაგება ილუზია იყო, ხოლო კუბის კრიზისის ესკალაციამ კიდევ მეტად დაძაბა ვაშინგტონსა და მოსკოვს შორის ურთიერთობა, ბონში ნათელი გახდა ყველა პოლიტიკური აქტორისთვის, რომ მაგნიტის თეორია ჯერჯერობით ჩავარდა, აღმოსავლეთთან შერიგება მომავალ თაობას უნდა ეკისრა.

დასკვნა

გფრ-ის და გფრ -ის საგარეო პოლიტიკა საგრძნობლად განსხვავდებოდა მათი კონტრასტული იდეოლოგიური განლაგებითა და სტრატეგიული მიზნებით. გფრ-ის ფოკუსირებამ დასავლეთ ევროპასთან ინტეგრაციაზე და მისმა ერთგულებამ დემოკრატიული ღირებულებებისადმი განაპირობა საგარეო პოლიტიკა, რომელიც პრიორიტეტად აქცევდა ალიანსებს ნატოსთან და ევროპის ეკონომიკურ გაერთიანებასთან. ამის საპირისპიროდ, გფრ-ის საბჭოთა კავშირისა და სოციალისტური პრინციპებისადმი ერთგულებამ განაპირობა საგარეო პოლიტიკა, რომელიც ორიენტირებული იყო აღმოსავლეთ ბლოკში ალიანსების გარშემო.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. გარაისი, სვენ ბერჰარდ., (2021). გერმანიის საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკა, თბილისი, 2021, გვ.66-69.
2. დაიმონდი, ლ., ავი ფიქრები, ეკონომიკური პოლიტიკის კვლევის ცენტრი, 2019, გვ.119-120
3. კისინჯერი ჰ., დიპლომატია, თბილისი, გვ. 14.
4. უოლცი ქ., (2004). ანარქიული წესრიგი და ძალთა ბალანსი საერთაშორისო უსაფრთხოების თეორია, ქრესტომათია, გვ. 71-72.
5. Eklkofer Volker Verteidigungsbündnis des Ostens (11.05.2015) <https://www.br.de/radio/bayern2/sendungen/radiowissen/geschichte/warschauer-pakt-buendnis-100.html> [12.06.2024].
6. Fesser G., Gutjahr, Hans-Joachim., (20.04.2020).Basiswissen Schule. Geschichte: 7. Klasse S.410
7. Gareis, Sven B. Gareis Deutschlands Außen- und Sicherheitspolitik Eine Einführung p..61.
8. Haftendorn Helga, (2001). Deutsche Außenpolitik zwischen Selbstbeschränkung und Selbstbenouptung, Stuttgart/München, 33f
9. Kenan G. F. The Long Telegram, February 22, 1946, 13 <https://nsarchive2.gwu.edu/coldwar/documents/episode-1/kennan.htm> [26.06.2024].
10. Kindleberger Ch., (1974). The World Depression: 1929-1939~, Seattle University of California press. London (1986). p.39-42. <http://books.google.p.289-294>.
11. Kronenberg V., (07.12.2009). Grundzüge deutscher Außenpolitik 1949-1990 | Deutsche Außenpolitik <https://www.bpb.de/shop/zeitschriften/izpb/deutsche-aussenpolitik-304/7892/grundzuege-deutscher-aussenpolitik-1949-1990/>[12.05.2024].
12. Organski A. F. K., Kuglier J. (1980). Ther War Ledger. Seatrle, p. 61-63.
13. Rudiger W.,Müller H., Biedert Hans-Kart. (12.04.2018). STARK Abitur-Training – Geschichte Band 2.Deutschland seit 1945.Europäische Einigung. Welpolitich der Gegenwart.S.73.
14. Schwarz, Hans-Peter (1981). Die Ära Adenauer 1949-57, Stuttgart Deutsche Vertagsanstadt. P.97.
15. Taylor, F., (2006). The Berlin Wall: A World Divided, 1961-1989. Harper Collins, p.486.
16. Wallerstein I., (2005). World Systems Analysis: An Introduction. Seattle, p. 58-60.
17. Würzz, Markus (29.02.2016). Stalin-Noten <http://www.hdg.de/lemo/kapitel/geteiltes-deutschland-gruenderjahre/deutsche-frage/stalin-noten.html> [28.06.2024].